

"Háikháu Lâng ê Sió Kòsū"
Sū by Hô Sinhān
——Háikháu Bûnhák ê Kengtián

Chòekīn thák tiòh 2 pún chin chhùbī ê Tâigí sòa"bûn kòsū chip, Tân Bêngjîn lâusu ê "Phahng ê Kòsū" kah Chhòa Sîntit tiú"lô ê "Háikháu Lâng ê Sió Kòsū". Chin túhó, 2 pún kòsū kóng ê lóng sī Tâioân thoânthóng ê sengoah, chísi chitê pōekéng khah óa lâisoa", chitê sī tī háikháu. 2 pún chheh iā kángkhoán chogū chitkóa phochiat — "Phahng ê Kòsū" tī 2000 nī chhutpán ê síchūn pēng bô chin tōa ê siausiū liōng, chit piàn iū Chiânōe chhutpánsiá í iúsia" chheh ê hongsek tiōngsin koh chàì chhut chit phiàn; "Háikháu Lâng ê Sió Kòsū" chinchēng phah jī hó ê tiānchú tóng bô khi, chòekīn koh tēngthâu phah, ēng Choân Lô kah Hàn-Lô tùichiàu ê hongsek chhutpán. Chit 2 pún chheh ē tàng kóng sī 2012 nī Tâigí sòa"bûn/kòsū ê chit tui phekgék. Thàukòe oátthók chit 2 pún chokphín, hō thókchiá bē su chhinsin trǵlái kàu Tâioân kóchá ê lōng/hí chhoan, thang thégiam sūnchēng, iah bô ùjiám ê Tâioânlāng sēngkeh.

Tī Chhòa tiú"lô ê "Háikháu Lâng ê Sió Kòsū" lāitē, siōng kài chengchhái ê chit pō hūn, sī i siá kakī gín'á sī sengoah chēngchēng ê hit kúi phi", "Kau Than'á", "Khioh Lé'á ê Tōngliân", "Tiámsim Kóng" tēngténg. Tī chit kúi phi" kòsū lāitē, Chhòa tiú"lô chiong kanna háikháu gín'á chiah hióngsiū ē tiòh ê thitthō chhinchhiū ēng thihsòa" kau than'á (goán Tâitiong sī kóng tekham), khi háiphia" khioh thihteng lê (siochiú lê) trǵlái sáh, péng sītōalāng ê tiámsim kóng thang chhōe khòa" ū tiámsim bô tēngténg, biāusí kah ū kàu oákhut, sionsin khòa" tiòh ê thókchiá lóng ē tàng kámsiū tiòh háikháu gín'á tī hitê bútchu khiámkhoat ê nītāi, óa hái chiáh hái, tī háipi"á siū" pānhoat chiauchhōe thianjiân ê "sisiú"á" lái póchhiong ēngióng sūnsòa "pài chhùi kang" ê chhùbī.

Lēnggōa chit lūi iā chin ū isù ê chokphín, sī Tâioân híchhoan siókgí/thoânsoat ê kòsū, chhinchhiū" "Hībāng ê Iú-lái", "Ū chī" ê chiáh bián, bô chī" ê bián chiáh", "Chit kang chiah tōa kang", "Háichúi phoah bīn, ū thang chiáh, bô thang chhun", "Lāu gū tō (sô) chhia āu, kia" làm, m̄ kia" àm", "Sa" jít thóhái, sī jít phák bāng", "Kha tâm chiú chhàuchho, kha ta chhùi iaucho", "Tang hái thó bô thó se hái", "Chhinke pō ham", "Hóesio kó liâu", "Ín lāng soa" nih ti, bô ín lāng hái nih hí", "Ttang cheh o; kōa" o hí", "Hó hāu thāi kah sái liâu", "Beh chò hāuhia kia" ám thng" tēngténg. Tī kin'ájit ê Tâioân, itpoa" lāng tǵkhài lóng ē chhaiá" Tâioân ê siókgí lāitē ū chin chē tihūi, m̄ koh

《海口人 ê 小故事》
序 by 何信翰
——海口文學 ê 經典

最近讀 tiòh 2 本真趣味 ê 台語散文故事集：陳明仁老師 ê 《拋荒 ê 故事》 kah 蔡信得長老 ê 《海口人 ê 小故事》。真 tú 好，2 本故事講 ê lóng 是台灣傳統 ê 生活，只是一個背景 khah óa 內山，一個是 tī 海口。2 本冊也全款遭遇一 kóa 波折—《拋荒 ê 故事》 tī 2000 年出版 ê 時陣並無真大 ê 銷售量，chit 遍由前衛出版社以有聲冊 ê 方式重新 koh 再出一遍；《海口人 ê 小故事》 chìn 前 phah 字好 ê 電子檔無去，最近 koh 重頭 phah，用全羅 kah 漢羅對照 ê 方式出版。Chit 2 本冊 ē tàng 講是 2012 年台語散文/故事 ê 一對碧玉。透過閱讀 chit 2 本作品，hō 讀者 bē 翰親身 trǵ 來到台灣古早 ê 農/漁村，thang 體驗純正，iah 無污染 ê 台灣人性格。

Tī 蔡長老 ê 《海口人 ê 小故事》內底，siōng kài 精彩 ê 一部份，是伊寫家己 gín'á 時生活情形 ê hit 幾篇：《勾鯉 á》、《拾螺 áê 童年》、《點心管》等。Tī chit 幾篇故事內底，蔡長老將 kanna 海口 gín'á chiah 享受 ē tiòh ê thitthō，親像用鐵線勾鯉 á (阮台中是講竹蚶/tekham)、去海坪拾鐵釘螺 (燒酒螺) trǵ 來 sáh、péng 序大人 ê 點心管 thang·chhōe 看有點心無等等，描寫 kah 有夠活骨，相信看 tiòh ê 讀者 lóng ē tàng 感受 tiòh 海口 gín'á tī hitê 物資欠缺 ê 年代，óa 海食海，tī 海邊 á 想辦法 chiauchhōe 天然 ê 「四秀 á」來補充營養順續「拜嘴孔」ê 趣味。

另外一類也真有意思 ê 作品，是台灣漁村俗語/傳說 ê 故事：親像《漁網 ê 由來》、《有錢 ê 食鮓，無錢 ê 免食》、《一工 chiah 大工》、《海水潑面，有 thang 食，無 thang 剩》、《老牛逃 (趁) 車後，驚 làm, m̄ 驚暗》、《三日討海，四日曝網》、《腳 tâm 手臭躁，腳 ta 嘴 iau 槽》、《東海討無討西海》、《親家 pō 蚶》、《火燒罟寮》、《允人山裡豬，無允人海裡魚》、《冬節烏，寒烏魚》、《好鬻 thāi kah 屎流》、《Beh 做鬻稀驚涓燙》等等。Tī 今 á 日 ê 台灣，一般人大概 lóng ē 知影台灣 ê 俗語內底

engkai bô chin chē lāng chahiá" chiah ê siókgí pōeāu ê kòsū iā chin simsek, tiòh chhinchhiū" " Chhinke pō ham ", oáhoah chiūsī chitê "Gōng kiá"sà" ê kòsū. Chisī chit phi" kòsū ê chúkak sī lāisoa" lâi ê chhinke. Chhinchhiū" chit lūi ê kòsū, tōa pō hūn lóng ē piáuhiān chhut bó chit kak uí'á ê lāng tui kakí tókték ê bûnhòa ê chūsìn/kiaungō kámkak — che kanna goán chiah ū, lín hia bô. "Chit kang chiah tōa kang " ê kòsū, gòlòk sèng chápchiok, kàngsī iā piáuhiān chhut háikháu lāng lókhian bô kèkàu/chin kántan boánchiok ê sūnphok kòsèng. Chiah ê kòsū, kah kītha chit lūi ê kòsū kàngkhoán, lóng sī chin ē tàng piáuhiān tongtē ê tēlí/bûnhòa tēksek. lā hō m sī tōa tī háikháu ê tōa pō hūn Tâioânlāng, ke liáukái óa hái sengoáh ê lāng ê tēkpiát bûnhòa — chò hāu hiáh, liáh o hī, phákh bāng'á, chò ún'á téngténg.

Táttit thē chhut lâi kóng ê, sī tī Chhòa tiú"lô ê kòsū lâité, chin bēnghiān piáuhiān chhut háikháu lāng m̄ kia" kankhó, lókkōan ê jīnseng koan — tak phi" kòsū lâité ê chúkak lóng sī sengoáh bô kài hókòe, bô chhutkhì thóthàn tòh bô thang chiáh ê hīlín. Tī kòsū lâité chiahê lāng iā tiā"tiā" tú tiòh bô chin sūnlī ê tāichì. M̄ koh in bīntùi ê hongsek lóng chin tiā"tiòh, bô oànthàn, kanna chiapsiū sengoáh ê anpāi — jīchhiá" sī chhiòchhiò'á chiapsiū. Góa siū", che tòh sī thoánthóng Tâioânlāng pókui ê iutiám — sói tī kengkòe chiahnih chē sítbīnchiá lāilāi khìkhì liáuāu, Tâioânlāng iūgoân ū bô hoattō tī chit tē thótē se"thòan" jīchhiá" jú lâi jú tióngtōa ê goānin.

Chhòa tiú"lô ê chit pún "Háikháu Lāng ê Sió Kòsū", m̄nā sī Tâigí bûnhák lâité chin chió khòa" tiòh ê, í biāusiá háipi"á ê lāng sengoáh ê "háikháu bûnhák", jīchhiá" lōeiông chhiong móa chhùbī kah simsek, koh chhionghun piáuhiān chiahê thoánthóng Tâioânlāng ê sengoáh tiathák, oànchoân ē tàng kóng sī chit pún "háikháu bûnhák ê kengtián chi chok".

Tâioân Lô májī hiáphōe lísutiú" Hô Sinhān

有真 chē 智慧, m̄ koh 應該無真 chē 人知影 chiah ê 俗語背後 ê 故事也真心適: tiòh 親像《親家哺蚶》, 活活就是一个「Gōng kiá" 婿」 ê 故事。只是 chit 篇故事 ê 主角是內山來 ê 親家。親像 chit 類 ê 故事, 大部份 lóng ē 表現出某一角位 á ê 人對家己獨特 ê 文化 ê 自信/驕傲感覺——這 kanna 阮 chiah 有, lín hia 無。《一工 chiah 大工》 ê 故事, 娛樂性十足, 全時也表現出海口人樂天無計較/真簡單滿足 ê 純樸個性。Chiah 个故事, kah 其他 chit 類 ê 故事全款, lóng 是真 ē tàng 表現當地 ê 地理/文化特色。也 hō m̄ 是 tōa tī 海口 ê 大部份台灣人, 加了解 óa 海生活 ê 人 ê 特別文化——做鬻 hiáh、掠烏魚、曝網 á、做塢 á....等等。

值得 thēh 出來講 ê, 是 tī 蔡長老 ê 故事內底, 真明顯表現出海口人 m̄ 驚艱苦、樂觀 ê 人生觀——tak 篇故事內底 ê 主角 lóng 是生活無 kài 好過, 無出去討 thàn tòh 無 thang 食 ê 漁民。Tī 故事內底 chiahê 人也定定 tú tiòh 無真順利 ê tāichì。M̄ koh in 面對 ê 方式 lóng 真定著, 無怨嘆, kanna 接受生活 ê 安排——而且是笑笑 á 接受。我想, 這 tòh 是傳統台灣人寶貴 ê 優點——所以 tī 經過 chiahnih chē 殖民者來來去去了後, 台灣人猶原有無法度 tī chit 塊土地生炭而且 jú 來 jú 長大 ê 原因。

蔡長老 ê chit 本《海口人 ê 小故事》, m̄nā 是台語文學內底真少看 tiòh ê, 以描寫海邊 á ê 人生活 ê 「海口文學」, 而且內容充滿趣味 kah 心適, koh 充分表現 chiahê 傳統台灣人 ê 生活哲學, 完全 ē tàng 講是一本「海口文學 ê 經典之作」。

台灣羅馬字協會理事長 何信翰